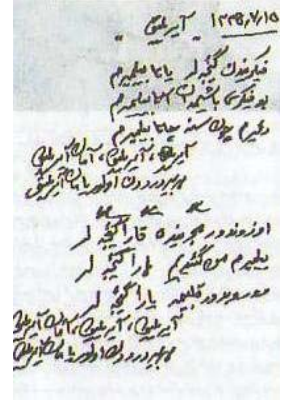

آیریلیق ماهنی سینی کیم و نئجه یاراتدی؟

شاعیرین ال یازماسی
Şairin əl yazması

AYRILIQ mahnisini kim və necə yaratdı?

Ayrılıq mahnisinin şairi Fərhad (Rəcəb) İbrahimi, Ustad Əli Səlimi onun bəstəkarıdır. Ustad Fərhadın dediyinə görə birinci dəfə Ustad Səliminin həyat yoldaşı Fatma xanım Qənnadi (Vartuş) onu Təbriz radiosundan ifa edibdir- bu ifa heç vaxt yayılmayıbdir.

* Ayrılıq mahnisini Nəin Şaəiri Fərhad (Rəcəb) İbrahimi, Ustad Əli Səlimi onun bəstəkarıdır. Ustad Fərhadın dediyinə görə birinci dəfə Ustad Səliminin həyat yoldaşı Fatma xanım Qənnadi (Vartuş) onu Təbriz radiosundan ifa edibdir- bu ifa heç vaxt yayılmayıbdir.

Şaəidə və Nərin İyazı Təbrizdə Nəşr Olunan «Axtar» Qəzəti Nəin 12 Şəhriyur 1381 Jı İyıl, 30 Səptəməbr 2002 Jı İyıl Nəmrə Səindən Qəttürölmoşdör. İyazı «50 İyıldən Sənra «Ayrılıq» Şaəirindən Təbrizdə Təjilil Olondö» Başılığı Ałtında Nərilimışdör. İyazı:

خالد اوروجعلیپور

«Ayrılıq» mahnisisi v onon Şaəiri Fərhad

Fərhad 1314-Jo Qənoş İyiləndə, ardıbil Mahalı Nəin Saualan atəkinde Nərin Ozon Çəmn Kəvoşni Nəin Kor İyazlı (Kor Əybasılı) Kəndində Anadan Olmoş v Saualanin Səfali atəkin Nəin Təatiri İyilə 15 İyashindən Şəer Qəvoşmaəa Başlamoşdör.

Fərhad Əllı İyıldör Tərandə İyashıyır. Anəaq Onon Səfali Anə İyordondən İyiləəm Əlyıb Qəvoşdöə Şəerlə (Fərsəə, Törkəə), Təranə v Mahni Səzərlı Olmoşdör.

Onon Qəvoşdöə Səzərlə İyiləndək 100 دن آرتیق موسیقی یازیلیب.

Fərhad 1335 Jı İyildə Tərandə, Oz Zəman İyran Radıyosonon Əzərbayəan موسیقیسی Nəin Rəbər v Bəstəkarı Əli Ağə Səlimi İyilə Tənış Olmoş v Oz Gəndən Onon Qəvoşdöə Səzərlı «Mahni» Olmoşdör.

Fərhad 1330 Jı İyilən Bır İyiləz Kəəə Səində Qəvoşdöə «Ayrılıq» Səzö 1335 ده Onon Bırینə Mahni Sə Olmoşdör. Oz İyildə Əli Ağə Səlimi Oz Səzərlə موسیقی یازیب v İyran Radıyosonon Ozkəstrی İyilə İyərə atəmişdör.

«Ayrılıq» Mahni Sə «Rəşid Bəyodof» Tərandə Kəndə Onə Təəfə Nərilimışdör.

رشید بهبودوف بو سفر دن قاییدارکن موسکوا شهرینین طیاره مئیدانیندا «تاس» خبر آژانسینین موخبیرینه دئمیشدیر: من بو سفرده تکجه ساونت اتقاقی بوخ، بلکه بوتون دونیا خالقارینا ایرانین تهران شهریندن بیر یوکسک معنوی سووقات گتیرمیشم. او دا «آیریلیق» ماهنیسی دیر.

ائله دوغروسو دا بنله اولدو. رشید بهبودوف او ماهنینی اوخویوب دونیایا یایدی.

بو ماهنی قیسا زاماندا شرقدن قربه بوتون دونیا خالقالاری آراسیندا یاییلدی. دنمک چین اولکەسیندهکی تورک خالقاریندان، ایسپانیاداکي تورکلره قدر، تورک دونیاسیندان تکجه بیر ماهنی دونیا خالقارینین معنوی مدنیتینه داخل اولموشدور، او دا «آیریلیق» ماهنیسی اولموشدور.

«آیریلیق» ماهنیسی او قدر دونیا خالقالاری آراسیندا کؤنوللرده یئر توتوبدور کی، بو ماهنی «هم توپلاردا اوخونور، هم ده یاسلاردا»...

آیریلیق ماهنیسینین سوزلری دوقوز بنددن عبارتدیر. آنجاق اونون بعضی بندلری میلی آیریلقدان آسیلی اولدوغو اوچون شاه دؤورونده بو بندلردن موسیقیده ایستیفاده ایجازسی وئرلمه میشدیر.

Əli Səlimi

اینتیظار

آیریلیق ماهنیسینین «اینتیظار» عونوانلی بیر درآمدی ده واردیر.

«اینتیظار»، «آیریلیغا» بیر موقدیمه اولدوغو اوچون فرهاد اینتیظار شعرینین موضوعونو (۱۳۲۰-۱۳۲۴) جو گونش ایلرینده ۲-جی بنیخالق محاریبه گونلرینده تهرانین فیردوسی مئیدانیندا باش وئرمیش بیر عاشیقانه و اینسانی-عاطیفی مؤوضوعان ایلهام آلیب، یازیب و یارادیب. بو جریاندا بیر قیزلا بیر خلبان اوغلان هاما یئرده گؤروش قرارینا گلیرلر.

هامان گون، هامان ساعت قیز قیرمیزی پالتار گنئییب، الینده بیر باغلی قیرمیزی گول گلیر، اما اوغلان گلمه ییر. گویا اوغلانین حربی طیارهسی دوشور و اولور. قیزین بو مؤوضوعان خبری اولمادان، سون ایللر (اینتیلابدان نچه ایل سونرایا کیمی) عؤمرونون سونونا دک هفتهنین هامان گونو و هامان قویدوغو قرارین گؤروش زامانی هامان پالتاردا، قیرمیزی گول دستهسی الینده هامان یئره گلیم گؤروش اومیدی ایله اوغلانین یولونا گوز تیکیر و گله-گلمهیه اونو گوزله ییر و آخیردا بو فانی دونیادان کام آلمامیش ابدی دونیایا کؤچور. فرهاد بو موضوعیا «اینتیظار» عونوانی ایله ماهنی یازیب سونرا ابدی اینتیظار ماهنیسینین یازماغینی باشلاییر.

فرهادین «جنیران سنوگیلیم» ماهنیسینی «ابولفتح علی یئو»، «راحيله» ماهنیسینی «شوکت الکبرووا» و باشقالارینی باشقا موغنیلر باکیدا اوخوموشلار.

اونون «آغلاما»، «کندیمیز»، «اوزون چمن»، «توی گونو» و... ماهنیلاری قالارگی ماهنیلارداندیر.

فرهاد اینتیلاب و سککیز ایل محاریبه زامانی دا چوخلو سورود و مارشلار یازمیش و اونلارا علی آغا سلیمی موسیقی بسله میشدیر.

اینقلاب اینقلاب، بهمنین ایگرمی دوقوزو، گندیرم جبهیه حلال انت منی، شاهینلر (خلبانلار)، قانلی شهر (خورمشهر)...

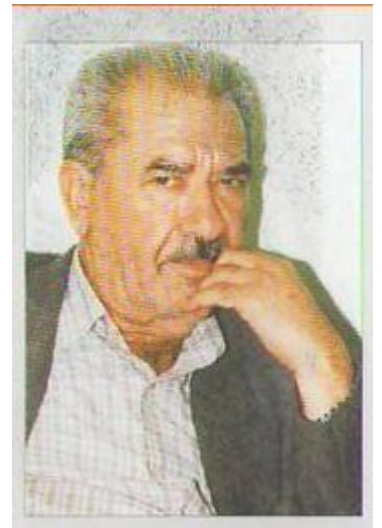
اینظار

سنوگیلم،
من هله ده،
دایانیب دۆنگهده،
یول گۆزلهییرم.
گۆزومو زیللهیمرک،
او اوزاقلاردا سنی ایزلهییرم.

اینامیم وار بونا،
من،
بیلیرم بیر گون سن،
بیر پری تک بورونوب آغ ایپگه،
بیر قوجاق لاله ایله،
گلهجکسن گۆروشه.

من او گون،
اولماسام بوردا اگر،
گۆرمهسن مندن اثر،
قیریم اوستونده اک او لالهلری،
قوی کۆزرسین ابدی سنوگی،
حیات آتشی تک
تا کی، سنودالی کۆنوللرده او مید شؤعله چکه!

قوشانی فرهاد
بستهکار: علی سلیمی
ضبط تاریخی: ۱۳۳۵ جی ایلین مهر آیی
ایران رادیوسو، تهران

فرهاد ابراهیمی
Fərhad İbrahimy

آیریلیق

فيكريندن گنجملر ياتا بيلميرم
بو فيكري باشيمدان آتا بيلميرم
نئيلهيم كي، سنه چاتا بيلميرم
آيريليق، آيريليق، آمان آيريليق
هر بير درددن اولور يامان آيريليق

اوزوندور هيجرينده قارا گنجملر
بيلميرم من گنديم هارا گنجملر
وورودور قلنيمه يارا گنجملر
آيريليق، آيريليق، آمان آيريليق
هر بير درددن اولور يامان آيريليق

ياديما دوشنده آلا گوزلرين
گويده اولدوز لاردان آلام خبرين
نئيلهيم كسيدير مندن نظرين
آيريليق، آيريليق، آمان آيريليق
هر بير درددن اولور يامان آيريليق

آيريليق درديني چكهمين بيلمز
ياردان آيري دوشن گوز ياشين سيلمز
دنيرلر اينتظار خستهسي اولمز
آيريليق، آيريليق، آمان آيريليق
هر بير درددن اولور يامان آيريليق

نجه كي، انلنمدن آيري دوشندن
سورار بير - بيريني گوروب بيلندن
حسرتله سيزلايار دايم بو غمدن
آيريليق، آيريليق، آمان آيريليق
هر بير درددن اولور يامان آيريليق

ايللدير اوزاغام آرخام انلنمدن
بولبولم دوشموشم آيري گولومدن
جوور ايله آيريب شيرين ديلنمدن
آيريليق، آيريليق، آمان آيريليق
هر بير درددن اولور يامان آيريليق

اولودور بيگانه ياريم يولداشيم
«قريبه» سايبيلير سونگيم سيرداشيم
بو جاوان چاغيدا آغاريب باشيم
آيريليق، آيريليق، آمان آيريليق
هر بير درددن اولور يامان آيريليق

مني آغلاداندان گولوش ايستهرم
اوزاق دوشننيمله گوروش ايستهرم
حاصاري بيخماغا يوروش ايستهرم
آيريليق، آيريليق، آمان آيريليق
هر بير درددن اولور يامان آيريليق

سونگي ليك اولودور شاني فرهادين
سونگي سي هاردادير، هاني فرهادين
دنيهرك چيخاجاق جاني فرهادين
آيريليق، آيريليق، آمان آيريليق
هر بير درددن اولور يامان آيريليق

فرهاد ابراهيمى ماهنى نى رشيد بهبودوفا وئرندە
Fərhad İbrahimi mahnını Rəşid Behbudova verəndə

* Ayrılıq mahnısının şairi Fərhad (Rəcəb) İbrahimi, Ustad Əli Səlimi onun bəstəkarıdır. Ustad Fərhadın dediyinə görə birinci dəfə Ustad Səliminin həyat yoldaşı Fatma xanım Qənnadi (Vartuş) onu Təbriz radiosundan ifa edibdir- bu ifa heç vaxt yayılmayıbdır.

Aşağıda verilən yazı Təbrizdə nəşr olunan “Əxtər” qəzetinin 12 şəhrivər 1381ci il., 30 septabr 2002 ci il nümrəsindən götürülmüşdür. Yazı “50 ildən sonra “Ayrılıq” şairindən Təbrizdə təclil olundu.” başlığı altında verilmişdir. Yazanı:

Xalid Orucəlipur

“Ayrılıq” mahnısı və onun şairi Fərhad

Fərhad 1314-cu günəş ilində, Ərdəbil mahalının Savalan ətəyində Nirin ,Uzun Çəmən kövşəninin Korabazlı (Korabbaslı) kəndində anadan olmuş və Savalanın səfalı ətəyinin təsiri ilə 15 yaşından şeir qoşmağa başlamışdır.

Fərhad əlli ildir Tehranda yaşayır. Ancaq onun səfalı ana yurdundan ilham alıb qoşduğu şeirlə (farsca, türkcə), tərənə və mahnı sözləri olmuşdur.

Onun qoşduğu sözlərə indiyədək 100 dən artıq musiqi yazılıb.

علی سلیمی، وارتوش، فرهاد ابراهیمی

Əli Səlimi, Vartuş, Fərhad İbrahimi

Fərhad 1335 ci ildə Tehrandə, o zaman İran radiosunun Azərbaycan musiqisinin rəhbər və bəstəkarı Əli ağa Səlimi ilə tanış olmuş və o gündən onun qoşduğu sözləri "mahnı" olmuşdur.

Fərhadın 1330 cu ilin bir payız gecəsində qoşduğu "Ayrılıq" sözü 1335 də onun birinci mahnısı olmuşdur. Bu ildə Əli ağa Səlimi o sözlərə musiqi yazıb və İran radiosunun orkestri ilə icra etmişdir.

"Ayrılıq" mahnısı "Rəşid Behbudov" Tehrana gələndə ona töhfə verilmişdir.

Rəşid Behbudov bu səfərdən qayıdarkən Moskva şəhərinin təyyarə meydanında "Tas" xəbər ajansının muxbirinə demişdir: mən bu səfərdə təkcə Savet İttifaqı yox, bəlkə bütün dünya xalqlarına İranın Tehran şəhərindən bir yüksək mənəvi sovqat gətirşişəm. O da "Ayrılıq" mahnısıdır.

Elə doğrusu da belə oldu. Rəşid Behbudov o mahnını oxuyub dünyaya yaydı.

Bu mahnı qısa zamanda şərqdən qərbə bütün dünya xalqları arasında yayıldı. Demək Çin ölkəsindəki Türk xalqlarından, İspanyadakı Türklərə qədər, Türk dünyasından təkcə bir mahnı dünya xalqlarının mənəvi mədəniyyətinə daxil olmuşdur, o da "Ayrılıq" mahnısı olmuşdur.

"Ayrılıq" mahnısı o qədər dünya xalqları arasında köüllərdə yer tutubdur ki, bu mahnı "həm toylarda oxunur, həm də yaşlarda"...

وارتوش

Vartuş

Ayrılıq mahnısının sözləri doqquz bənddən ibarətdir. Ancaq onun bəzi bəndləri milli ayrılıqdan aslı olduğu üçün Şah dövründə bu bəndlərdən musiqidə istifadə icazəsi verilməmişdir.

İntizar

Ayrılıq mahnısının “İntizar” ünvanlı bir dəramədi də vardır.

“İntizar”, “Ayrılığa” bir müqəddimə olduğu üçün Fərhad İntizar şeirinin mövzusunun (1320- 1324)cü günəş illərində 2-ci beynəlxalq maharibə günlərində Tehranın Firdovsi meydanında baş vermiş bir aşiqanə və insani- atifi mövzudan ilham alıb, yazıb və yaradıb.

Bu cərəyanda bir qızla bir xələban oğlan haman yerdə görüş qərarına gəlirlər.

Haman gün, haman saat qız qırmızı paltar geyib, əlində bir bağlı qırmızı gül gəlir, amma oğlan gəlməyir. Güya oğlanın hərbi təyyarəsi düşür və ölür. Qızın bu mövzudan xəbəri olmadan, son illər (İnqilabdan neçə il sonra kimi) ömrünün sonuna dək həftənin haman günü və haman qoyduğu qərarın görüş zamanı haman paltarda, qırmızı gül dəstəsi əlində haman yerə gəlib görüş ümidi ilə oğlanın yoluna göz tikir və gələ- gəlməyə onu gözləyir və axırda bu fanı dünyadan kam almamış əbədi dünyaya köçür. Fərhad bu mövzuya “İntizar” ünvanı ilə mahnı yazır sonra əbədi intizar mahnısının yazmağını başlayır.

Fərhadın “Ceyran sevgilim” mahnısını “Əbülfət Əliyev”, “Rahilə” mahnısını “Şövkət Ələkbərova” və başqlarını başqa muğənnilər Bakıda oxumuşlar.

Onun “Ağlama”, “Kəndimiz”, “Uzun Çəmən”, “Toy günü” və... mahnıları qalargı mahnılardandır.

Fərhad inqilab və səkkiz il maharibə zamanı da çoxlu surud və marşlar yazmış və onlara Əli ağa Səlimi musiqi bəsləmişdir.

İnqilab inqilab, Bəhmənin igirmi doqquzu, Gedirəm cəbhəyə həlal et məni, Şahinlər (xələbanlar), Qanlı şəhər (Xorrəmşəhr)...

İNTİZAR

Sevgilim,
Mən hələ də,
Dayanıb döngədə,
Yol gözləyirəm.

Gözümü zilləyərək,
O uzaqlarda səni izləyirəm.
İnamım var buna,
Mən,
Bilirəm bir gün sən,
Bir pəri tək bürünüb ağ ipəyə,
Bir qucaq lalə ilə,
Gələcəksən görüşə.

Mən o gün,
Olmasam burda əgər,
Görməsən məndən əsər,

Qəbrim üstündə ək o lalələri,
Qoy közərsin əbədi sevgi,
Həyat atəşi tək
Ta ki, sevdalı könüllərdə ümid şölə çəkə!

واریتوش، علی سلیمی
Vartuş, Əli Səlimi

Qoşanı Fərhad

Bəstəkar: Əli Səlimi

Zəbt tarixi: 1335 ci ilin mehr ayı

İran radiosu, Tehran

AYRILIQ

Fikrindən gecələr yata bilmirəm
Bu fikri başımdan ata bilmirəm
Neyləyim ki, sənə çata bilmirəm
Ayrılıq, ayrılıq, aman ayrılıq
Hər bir dərdədən olur yaman ayrılıq

Uzundur hicrində qara gecələr
Bilmirəm mən gedim hara gecələr
Vurubdur qəlbimə yara gecələr
Ayrılıq, ayrılıq, aman ayrılıq
Hər bir dərdədən olur yaman ayrılıq

Yadıma düşəndə ala gözlərim
Göydə ulduzlardan allam xəbərin
Neyləyim kəsibdir məndən nəzərin
Ayrılıq, ayrılıq, aman ayrılıq
Hər bir dərdədən olur yaman ayrılıq

Ayrılıq dərdini çəkməyən bilməz
Yardan ayrı düşən göz yaşın silməz
Deyərlər intizar xəstəsi ölməz
Ayrılıq, ayrılıq, aman ayrılıq
Hər bir dərdədən olur yaman ayrılıq

Necə ki, elimdən ayrı düşəndən
Sorar bir- birini görüb biləndən
Həsərlə sızlayar daim bu gəmədən
Ayrılıq, ayrılıq, aman ayrılıq
Hər bir dərdədən olur yaman ayrılıq

İllərdir uzağam arxam elimdən
Bübüləm düşmüşəm ayrı gülümdən
Covr ilə ayırıb şirin dilimdən
Ayrılıq, ayrılıq, aman ayrılıq
Hər bir dərdədən olur yaman ayrılıq

Olubdur biyganə yarım yoldaşım
“Qəriybə” sayılır sevgim sırdaşım
Bu cavan çağımda ağarıb başım
Ayrılıq, ayrılıq, aman ayrılıq
Hər bir dərdədən olur yaman ayrılıq

Məni ağladandan gülüş istərəm
Uzaq düşənəmlə görüş istərəm
Hasarı yıxmağa yürüş istərəm
Ayrılıq, ayrılıq, aman ayrılıq
Hər bir dərdədən olur yaman ayrılıq

Sevgilik olubdur şanı Fərhadın
Sevgisi hardadır, hanı Fərhadın
Deyərək çıxacaq canı Fərhadın
Ayrılıq, ayrılıq, aman ayrılıq
Hər bir dərdədən olur yaman ayrılıq

Eşidin:

[Rəşid Behbudov](#)

[Ququş](#)